

מאי 2018

דוח מסכם - עונת השפעת 2017/2018

ממצאים עיקריים:

ניטור מעבדתי:

- בעונת החורף 2017/2018, מנתה רשת הניטור 31 מרפאות בפריסה ארצית. רשת מרפאות הזקיף פעלה מהשבוע הראשון של חודש אוקטובר 2017 (שבוע 40) ועד השבוע הראשון של אפריל 2017 (שבוע 14).
- סך הכול נאספו מרשת מרפאות הזקיף 1,458 דגימות לשפעת ו-RSV, כאשר כ-42% מהדגימות היו חיוביות לנגיפי השפעת ו- 11% מהדגימות היו חיוביות לנגיף ה-RSV (Respiratory Syncytial Virus).
- מתוך הדגימות החיוביות לנגיפי השפעת כ-70% היו חיוביות לשפעת מסוג B וכ- 30% מהדגימות היו חיוביות לשפעת מסוג A.
- מתוך הדגימות שהיו חיוביות לשפעת מסוג A כ- 56% מהדגימות היו חיוביות לשפעת A/H1N1pdm09 וכ-44% היו חיוביות לשפעת A/H3N2.
- שיעור הזיהוי של נגיף שפעת מדגימות ממרפאות הזקיף הגיע לשיאו בשבוע 4 של שנת 2018 והיה כ- 71%.
- זן השפעת הדומיננטי בישראל היה שפעת מסוג B. אפיון מולקולרי הראה שרוב נגיפי השפעת מסוג B שזוהו ברשת מרפאות הזקיף שבקהילה היו משושלת B/Yamagata. שפעת מסוג B משושלת Yamagata הייתה מיוצגת בחיסון הארבע-ערכי כנגד שפעת, אך לא בחיסון התלת-ערכי.

ניטור קליני:

- בעונת החורף 2017/18 נצפתה בקהילה תחלואה דמוית שפעת ששיעוריה דמו בשיא לעונת 2016/17 והיו נמוכים יחסית לעונת חורף 2015/16. פעילות השפעת בקהילה בעונת חורף 2017/18 מוגדרת כבינונית ומטה ע"פ הספים שחושבו באמצעות אלגוריתם שפותח במסגרת הפרויקט האירופי לניטור שפעת.
- בדומה לשתי עונות החורף הקודמות, גם בעונה זו, שיעורי תחלואה דמוית-שפעת בקהילה הגבוהים ביותר נצפו בקרב תינוקות, ילדים ובני נוער עד גיל 18 והיו נמוכים בקרב קשישים בני 65 ומעלה.
- שיעור הפניות לרופאי "מכבי שירותי בריאות" שהסתיימו עם אבחנה של דלקת ריאות היה גבוה במיוחד בקרב תינוקות מתחת לגיל שנתיים עם שיא של כ- 76 פניות ל- 10,000 תינוקות, ובקרב וקשישים בני 65 שנים ומעלה, עם שיא של כ- 17 פניות ל- 10,000 קשישים.

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ICDC – Israel Center for Disease Control

- היקף הפניות בשל דלקת ריאות למחלקות לרפואה דחופה (מלר"ד) של ילדים היה לאורך כל העונה מתחת לממוצע הרב-שנתי במהלך עונת החורף 2017/18.
- לאורך העונה, אחוז הפניות שאובחנו עם דלקת ריאות למלר"ד פנימי (מבוגרים), היה יציב ונע סביב לממוצע הרב שנתי, למעט התקופה שבין שבוע 49 בשנת 2017 (תחילת דצמבר 2017) ועד שבוע 4 בשנת 2018 (מחצית שנייה של ינואר 2018) שבה היה אחוז הפניות מעל לממוצע הרב-שנתי.
- במהלך כל עונת החורף 2017/18 הייתה תפוסת המיטות הממוצעת במחלקות הפנימיות של בתי החולים הכלליים מעל 100%.
- במחלקות הילדים תפוסת המיטות הממוצעת הייתה מעל 100% החל משבוע 49 של 2017 ועד השבוע 8 של 2018 (מחצית שנייה של פברואר 2018).
- במהלך רוב עונת החורף 2017/18 אחוז הפטירות מדלקת ריאות נע סביב הצפי העונתי. שיעור הנפטרים מכלל הסיבות בקרב קשישים בני 65 שנים ומעלה בעונת חורף 2017/18 נע סביב הממוצע הרב שנתי עד שבוע 4 של 2018 (סוף חודש ינואר 2018) משבוע 5 של 2018 עד שבוע 14 של 2018 (מחצית שנייה של ינואר 2018), שיעור הנפטרים היה מתחת לממוצע רב שנתי. שיעור הנפטרים בקרב אוכלוסייה מתחת לגיל 65 שנים היה מתחת לממוצע רב שנתי לאורך כל העונה, למעט בשבוע 5 של 2018 (סוף ינואר 2018), בו שיעור הנפטרים היה מעל לממוצע רב שנתי.

התחסנות נגד שפעת:

- בעונת חורף 2017/18 החיסון הנבחר לשימוש היה החיסון המומת. שני סוגי תרכיבי חיסון מומת היו בשימוש בישראל: תרכיב מומת תלת-ערכי (כנגד 3 זני שפעת) ותרכיב מומת ארבע-ערכי (כנגד 4 זני שפעת).
- החיסון המומת נגד 3 זנים מומלץ לכלל האוכלוסייה מגיל 6 חודשים, כאשר תינוקות מגיל חצי שנה עד גיל שנתיים יכולים לקבל רק תרכיב מומת ובני שנתיים עד גיל 49 שנים יכולים לקבל תרכיב חי מוחלש או תרכיב מומת. מגיל 50 ומעלה - מומלץ רק תרכיב מומת. תרכיב מומת נגד 4 זנים מיועד לבני 3 שנים ומעלה.
- במהלך חודש ספטמבר 2017 עד אמצע חודש פברואר 2018, קבלו תלמידי כיתות ב' ו-ג' חיסון תלת-ערכי נגד שפעת, (בשנה שלפני כן קיבלו רק תלמידי כיתות ב' את החיסון לשפעת), וזאת במסגרת חיסוני השגרה הניתנים בבתי ספר באמצעות שירותי בריאות לתלמיד. כ-50% מתלמידי כיתות ב' וכ-42% מתלמידי ג' חוסנו כנגד שפעת בעונת 2017/18.
- בעונת 2017/18 התחסנו כ- 1,700,000 אנשים נגד השפעת העונתית המהווים כ-20% מכלל אוכלוסיית ישראל. הכיסוי החיסוני בקבוצת הקשישים בגילאי 65 שנים ויותר הגיע לכ-60%. הכיסוי החיסוני של תינוקות וילדים בני 59-6 חודשים הגיע לכ-18%.

רקע:

מערכת הניטור למחלת השפעת בישראל מנוהלת על ידי המרכז הלאומי לבקרת מחלות (המלב"ם) במשרד הבריאות, ומבוססת על שתי זרועות: זרוע מעבדתית וזרוע קלינית. הניטור המעבדתי מבוסס על משטחי אף-לוע הנלקחים מחולים הפונים לאחת ממרפאות הזקיף עם תחלואה דמוית-שפעת, ונבדקים לנוכחות נגיפי שפעת במעבדה המרכזית לנגיפים של משרד הבריאות. הניטור הקליני מבוסס בעיקרו על מידע אודות ביקורי חולים במרפאות בקהילה ובמחלקות לרפואה דחופה (מלר"ד) של בתי החולים בשל מחלה דמוית-שפעת, דלקת בדרכי הנשימה העליונות ודלקת ריאות.

כל המידע הנאסף ממקורות המידע השונים מעובד על ידי צוות היחידה למחלות זיהומיות במלב"ם ומסוכם בדו"חות המופקים אחת לשבוע במהלך עונת השפעת, ומופצים להנהלת המשרד ולקבוצות רופאים ייעודיות. הדו"חות ניתנים לצפייה באתר האינטרנט של משרד הבריאות, בעברית ובאנגלית.¹

מטרות מערכת ניטור השפעת הן להציג תמונת מצב עדכנית של תחלואה משפעת וסיבוכיה, לתאר את העומס על מערכת הבריאות ולאפיין את זני השפעת הפעילים. הניטור מתנהל בדרך כלל מחודש אוקטובר ועד לחודש אפריל בשנה העוקבת.²

1. הניטור המעבדתי

החל מחורף 1996/97 מפעיל המלב"ם רשת מרפאות זקיף בקהילה לזיהוי נגיפי השפעת הפעילים במהלך עונת השפעת. בעונת החורף 2017/18 מנתה רשת הניטור 31 מרפאות בפריסה ארצית, מדימונה בדרום ועד עכו בצפון (נספח מס' 1 מתאר את הפריסה של מרפאות זקיף). הצוות הרפואי במרפאות מונחה לקחת משטחי אף-לוע מחולים הנמצאים ביום הראשון עד הרביעי למחלתם והעונים להגדרת מקרה של תחלואה דמוית שפעת (חום 37.8°C ומעלה מלווה באחד או יותר מהסימנים הבאים: שיעול, כאב גרון, כאבי שרירים, נזלת, צמרמורות וכד'). משטחי האף-הלוע נשמרים בקירור ומשונעים אחת לשבוע למעבדה המרכזית לנגיפים של משרד הבריאות (המהווה אחת ממעבדות בריאות הציבור), שם הם נבדקים לנוכחות נגיפי שפעת ונגיף ה-RSV. במעבדה מאופיינים נגיפי השפעת ברמת הסוג (A או B), והזן, ומזהים שינויים גנטיים ואנטיגניים. כמו כן, נבדקת מידת ההתאמה של נגיפי השפעת לחיסון העונתי ומידת ההתאמה לזנים הנפוצים בעולם באותה עונה.

1.1 ניטור וירולוגי באמצעות רשת מרפאות הזקיף: חורף 2017/18

רשת מרפאות הזקיף פעלה מהשבוע הראשון של חודש אוקטובר 2017 (שבוע אפידמיולוגי 40) ועד השבוע הראשון של חודש אפריל 2018 (שבוע 14). טבלה 1 מציגה את מספר הדגימות הכולל שהתקבלו במעבדה בכל אחד משבועות תקופת הניטור, בקבוצות הגיל מתחת ל-18 ו-18 ומעלה. ממצאי בדיקות המעבדה המרכזית לנגיפים בדגימות שנאספו בתקופה הנ"ל מסוכמות בטבלאות 2-4. כ-70% מהדגימות נמצאו חיוביות לשפעת מסוג B

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ICDC – Israel Center for Disease Control

וכ-30% מהדגימות נמצאו חיוביות לשפעת מסוג A. מתוך הדגימות החיוביות לשפעת מסוג A כ-56% נמצאו חיוביים לשפעת מסוג A/H3N2 וכ-44% נמצאו חיוביים לשפעת A/H1N1pdm09, (טבלה 4).

טבלה 1: מספר דגימות לפי שבוע אפידמיולוגי וקבוצת גיל *, חורף 2017/2018 ^{1,3}:

שבוע	שנה	סה"כ דגימות*	מספר דגימות מילדים (מתחת לגיל 18)	מספר דגימות ממבוגרים (גיל 18 ומעלה)
40	2017	12	8	4
41	2017	16	5	11
42	2017	26	14	12
43	2017	34	17	17
44	2017	31	19	12
45	2017	37	22	15
46	2017	47	31	16
47	2017	44	26	18
48	2017	56	36	20
49	2017	68	37	31
50	2017	65	37	28
51	2017	83	51	32
52	2017	105	55	50
1	2018	151	89	62
2	2018	75	36	39
3	2018	91	42	49
4	2018	79	30	49
5	2018	82	36	46
6	2018	64	31	33
7	2018	64	32	32
8	2018	59	29	30
9	2018	51	25	26
10	2018	55	27	28
11	2018	29	15	15
12	2018	21	10	11
13	2018	7	4	3
14	2018	2	1	1
סה"כ		1,455	765	690

* ל-3 דגימות חסר גיל/תאריך לידה.

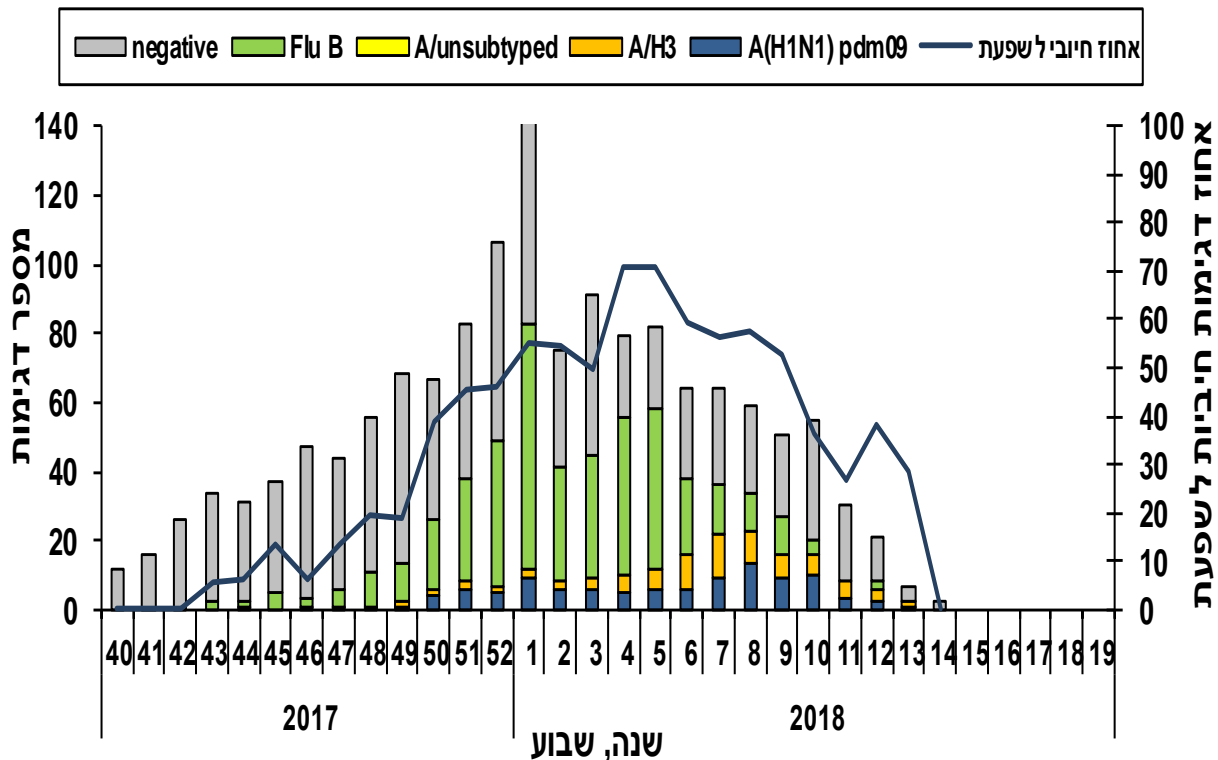
טבלה 2: התפלגות בידודי שפעת ו-RSV מדגימות אף ולוע שנאספו במרפאות הזקיף, עונת 2017/2018^{1,3}: מספרים ואחוזים

%	N=1,458	סך הדגימות שנשלחו
41.9	611	דגימות חיוביות לשפעת*
11.0	161	דגימות חיוביות ל-RSV*
47.6	694	דגימות שליליות לשפעת ול-RSV

*4 דגימות במהלך העונה הנוכחית נמצאו חיוביות הן לשפעת 2009 A/H1N1 והן ל-RSV ו-4 דגימות נוספות נמצאו חיוביות הן לשפעת מסוג B והן ל-RSV.

תרשים 1 מציג את תת זני השפעת שבודדו מהדגימות ברשת הניטור. תבנית דומה של בידודי תתי זנים זוהתה גם בקרב מאושפזים עם תחלואה נשימתית שאובחנו במעבדה המרכזית לנגיפים.

תרשים 1: דגימות אף ולוע שנאספו ברשת מרפאות הזקיף, לפי ממצא מעבדתי ושבוע הדגימה, עונת 2017/2018^{1,3}: מספרים ואחוז חיוביים לשפעת

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ICDC – Israel Center for Disease Control

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

טבלה 3: התפלגות הדגימות החיוביות לשפעת ו-RSV מדגימות אף ולוע שנאספו במרפאות הזקיף, לפי קבוצות גיל, עונת 2017/18^{1,3}: מספרים ואחוזים

דגימות חיוביות ל-RSV	דגימות חיוביות לשפעת	קבוצת גיל
N (%)*	N (%)*	
114 (37.2)	101 (23.4)	0-4
8 (2.3)	199 (57.7)	5-17
14 (4.0)	159 (43.9)	18-44
11 (5.3)	105 (47.5)	45-64
14 (13.1)	45 (42.1)	+65
0	2 (66.7)	NA
161	611	סה"כ

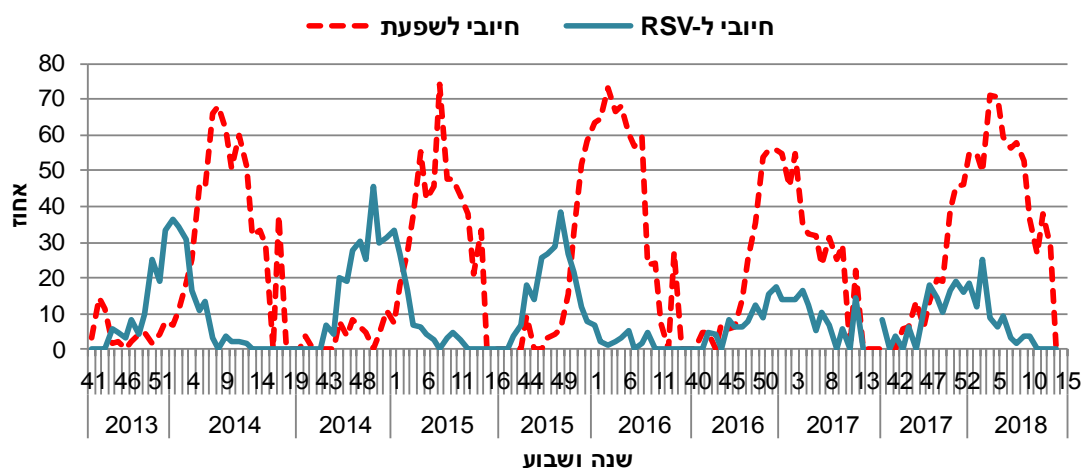
*% מסך הדגימות שנשלחו בכל קבוצת גיל

טבלה 4: התפלגות הדגימות החיוביות לשפעת מדגימות אף ולוע לפי סוג, עונת 2017/18^{1,3}: מספרים ואחוזים

סוג נגיף השפעת	N	%
שפעת מסוג A	187	30.6
A/H1N1 2009	105	56.2
A/H3	82	43.8
A/H1	0	0
שפעת מסוג B	424	69.4
סה"כ דגימות חיוביות לשפעת	611	100

תרשים 2 מציג את ממצאי בדיקות המעבדה המרכזית לנגיפים לנגיפי שפעת ו-RSV בדגימות שנאספו במרפאות הזקיף במשך עונת הניטור, לפי שבוע. אחוז הדגימות החיוביות ל-RSV החל לעלות במחצית הראשונה של חודש נובמבר 2017 (שבוע 46). אחוז הדגימות החיוביות המשיך לעלות עד השבוע השלישי של ינואר 2018, אז הגיע לשיא של 25% מכלל הדגימות. מהשבוע האחרון של ינואר 2018 החלה ירידה באחוז הדגימות החיוביות ל-RSV במרפאות הזקיף, והחל משבוע 7 של 2018 (מחצית השנייה של פברואר 2018) רק אחוזים בודדים מהדגימות היו חיוביות ל-RSV³. אחוז הדגימות החיוביות לשפעת החל לעלות בשבוע השני של נובמבר 2017 (שבוע 45). בסוף חודש ינואר 2018 הגיע אחוז הדגימות החיוביות לשפעת לשיא של כ-70%, ולאחריו אחוז הדגימות החיוביות החל לרדת. דגימות חיוביות לשפעת נמצאו כמעט לכל אורך תקופת הניטור, עד לשבוע 14 של שנת 2018 (שבוע ראשון של אפריל 2018) שבו לא היו דגימות חיוביות הן לשפעת והן ל-RSV.

תרשים 2: דגימות אף-לוע חיוביות לשפעת ול-RSV שנאספו ברשת מרפאות הזקיף, לפי שבוע הדגימה, שנים 2013-2018^{1,3}: אחוזים

2. הניטור הקליני

הניטור הקליני מבוסס על מספר מקורות מידע:

- נתונים של מבוטחי שתי קופות החולים הגדולות בישראל ("מכבי שירותי בריאות"⁴ ו"שירותי בריאות כללית"⁵) שפנו לרופאי בקהילה ואובחנו קלינית כחולים בשפעת או במחלה דמוית-שפעת, או דלקת ריאות. מידע פרטני, לא מזוהה, אודות חולים אלו מועבר למלב"ם מדי יום ונאגר בבסיס נתונים ייעודי.
- נתונים יומיים על מספר החולים שפנו למחלקות לרפואה דחופה (מלר"ד) של שמונת בתי החולים הכלליים של "שירותי בריאות כללית" ואובחנו עם דלקת ריאות.
- נתונים יומיים על תפוסת מיטות בבתי החולים הכלליים.
- נתוני הפטירות בקהילה ובבתי החולים.
- נתונים שבועיים על כלל הפטירות בישראל מכל הסיבות ומדלקת ריאות, שדווחו לאגף לאפידמיולוגיה במשרד הבריאות.

2.1 ניטור תחלואה דמוית-שפעת בקהילה

בתרשים 3 מוצגים שיעורים שבועיים של תחלואה דמוית-שפעת המבוססים על פניות של חולים לרופאי "מכבי שירותי בריאות" בקהילה במהלך התקופה מאי 2015 עד מאי 2018. תקופה זו כוללת את שלוש עונות החורף האחרונות. בנוסף, מוצג קו המיצג ממוצע רב-שנתי המדגים את הפעילות העונתית הממוצעת של תחלואה דמוית-שפעת בקהילה בישראל, בשנים 2010-2016 (ללא עונת 2009/10 שהייתה חריגה בשל הופעת זן שפעת מסוג A/H1N1 חדש, שגרם לפנדמיה). גם העונה הצגנו בתרשים רמת הבסיס האמורה לסמן תחילת עונת שפעת ועוצמות פעילות שפעת. רמת הבסיס והעוצמות חושבו באמצעות אלגוריתם שפותח במסגרת הפרויקט האירופי לניטור שפעת (EuroFlu), המבוסס על נתוני העבר של פניות למרפאות "מכבי שירותי בריאות" בשל תחלואה דמוית שפעת שהצטברו במלב"ם. שיעורי התחלואה חצו את רמת הבסיס לראשונה בשבוע 51 של 2017 (מחצית השנייה של חודש דצמבר 2017) ונשארו מעליו עד שבוע 8 של 2018 (מחצית שנייה של פברואר 2018). עוצמת השפעת בקהילה בעונת חורף 2017/2018 מוגדרת כבינונית ומטה (לפי שיא התחלואה) ע"פ הספים שחושבו באמצעות אלגוריתם שפותח במסגרת הפרויקט האירופי לניטור שפעת.

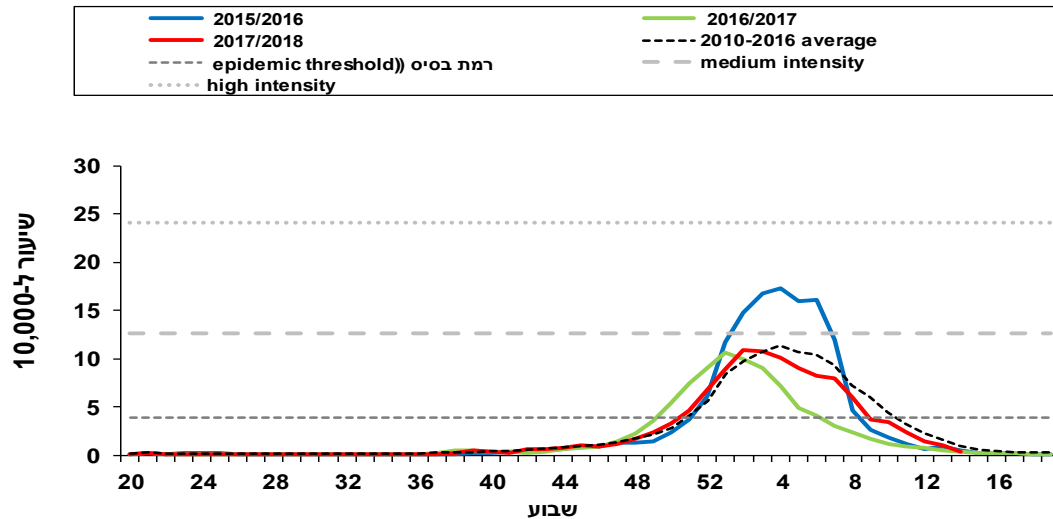
בעונת 2017/18 נצפה שיעור תחלואה בשיא העונה שהיה דומה לעונת 2016/17, אך נמוך בהשוואה לעונת חורף 2015/16. שיעורי התחלואה הגבוהים ביותר נצפו בתינוקות, ילדים ונוער עד גיל 18 שנים, בדומה לשנתיים הקודמות (תרשים 4).

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
 המרכז הלאומי לבקרת מחלות
 ICDC – Israel Center for Disease Control

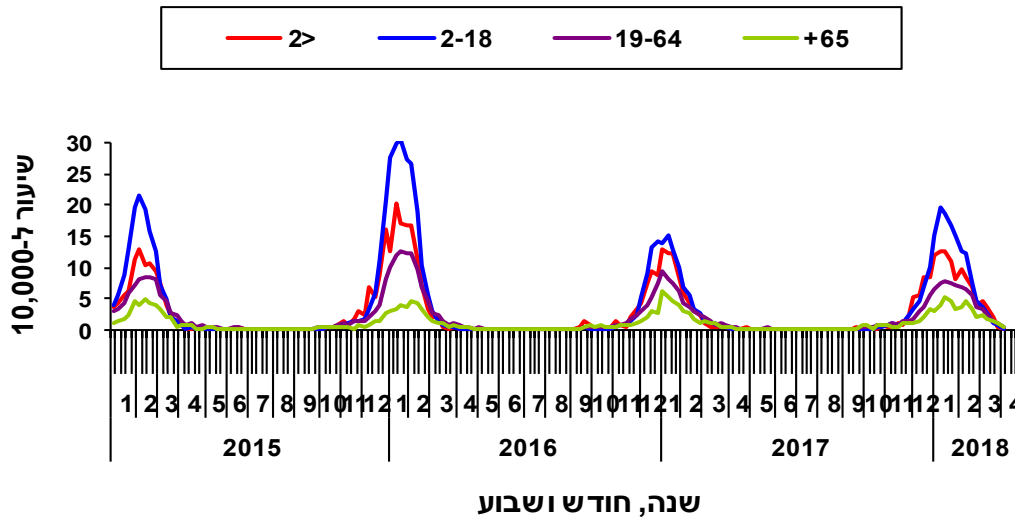
**משרד
 הבריאות**
 לחיים בריאים יותר

תרשים 3: פניות בשבוע למרפאות "מכבי שירותי בריאות" שהסתיימו באבחנה של תחלואה דמוית-שפעת*^{1,4}: שיעורים ל-10,000

* ממוצע רב שנתי אינו כולל את עונת חורף 2009/10.

תרשים 4: פניות בשבוע למרפאות "מכבי שירותי בריאות" שהסתיימו באבחנה של תחלואה דמוית-שפעת, לפי קבוצת גיל^{1,4}: שיעורים ל-10,000

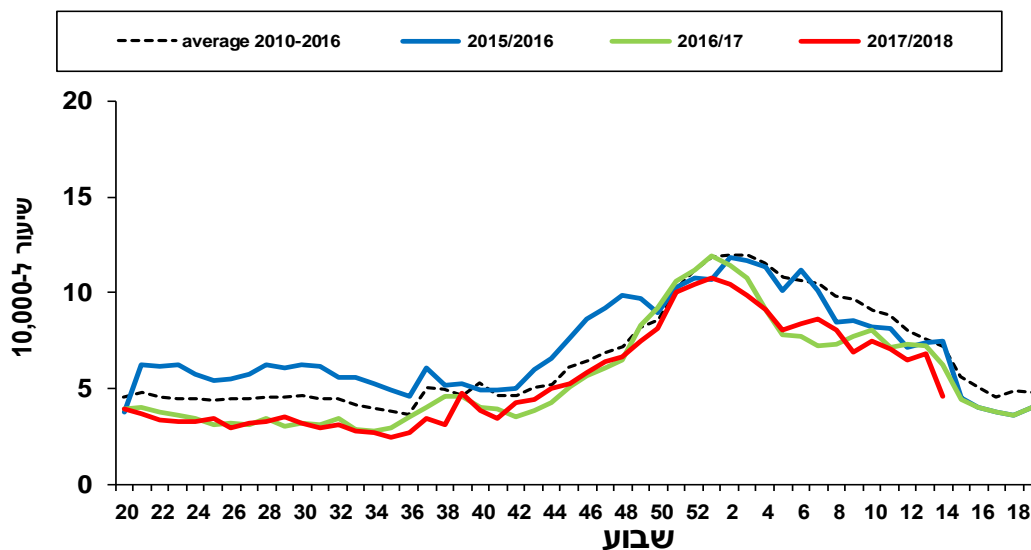

2.2 ניטור תחלואה בדלקת ריאות בקהילה

תרשים 5 מציג שיעורים שבועיים של פניות חולים לרופאי "מכבי שירותי בריאות" שהסתיימו באבחנה של דלקת ריאות, במהלך התקופה מאי 2015 עד מאי 2018, בהשוואה לממוצע רב-שנתי, ללא עונת 2009/10. לאורך כל העונה, שיעורי הפניות למרפאות היו מתחת לממוצע רב שנתי. שיא התחלואה היה בשבוע ראשון של 2018 (תרשים 5).

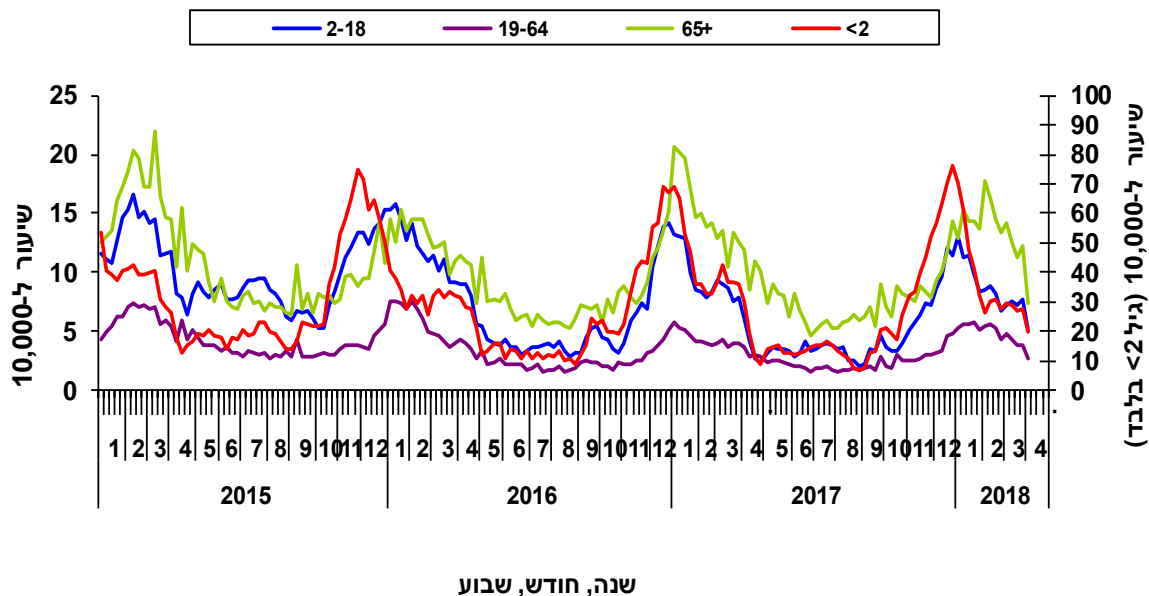
שיעור הפניות בשל דלקת ריאות בקבוצת התינוקות מתחת לגיל שנתיים הגיע לשיא של כ-76 ל-10,000 מבטחים בעונת חורף 2017/18, בקבוצת הילדים ונוער בני 2-18 שנים שיעור הפניות הגיע בשיאו ל-13 ל-10,000 מבטחים ושיעור הפניות בקבוצת הקשישים בני 65 שנים ומעלה הגיע בשיאו לכ-17 פניות ל-10,000 מבטחים. בקבוצת המבוגרים בני 19-64 שנים שיעורי הפניות בשל דלקת ריאות נמוכים משיעורי הפניות של שאר קבוצות הגיל (6 ל-10,000 מבטחים בשיא) (תרשים 6).

תרשים 5: פניות בשבוע למרפאות "מכבי שירותי בריאות" שהסתיימו באבחנה של דלקת ריאות^{1,4*}: שיעורים ל-10,000

* ממוצע רב שנתי אינו כולל את עונת חורף 2009/10.

תרשים 6: פניות בשבוע למרפאות "מכבי שירותי בריאות" שהסתיימו באבחנה של דלקת ריאות, לפי קבוצת גיל^{1,4}: שיעורים ל-10,000 (ציר ה-Y עבור תינוקות עד גיל שנתיים נמצא בצדו הימני של התרשים, ועבור שאר קבוצות הגיל בצדו השמאלי של התרשים)

2.3 ניטור פניות למחלקות לרפואה דחופה שהסתיימו באבחנה של דלקת ריאות

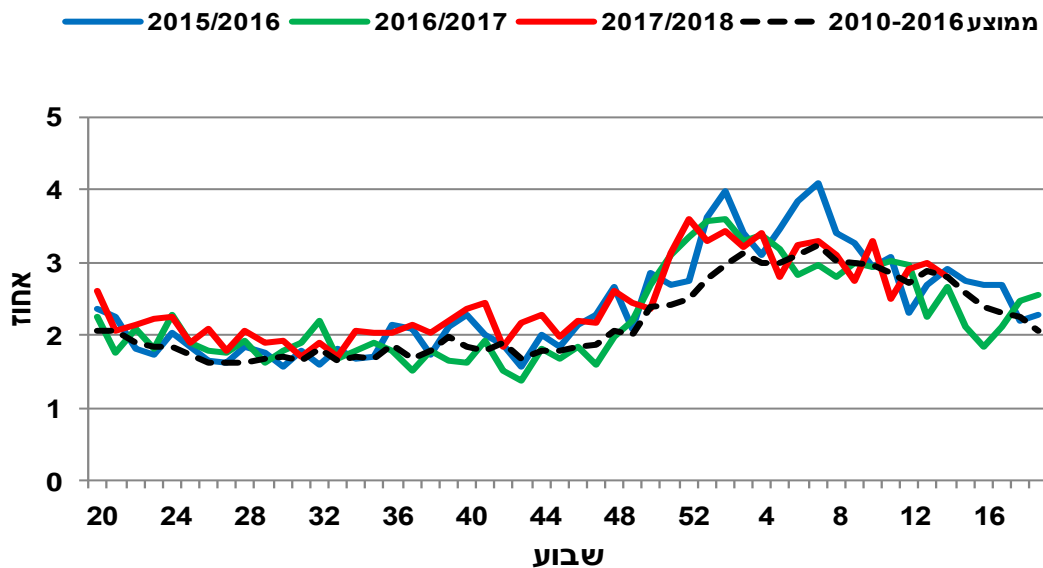
התחלואה בשפעת מלווה בד"כ בעלייה בהיקף הפניות למחלקות לרפואה דחופה (מלר"ד) בשל דלקת ריאות. תרשימים 7 ו-8 מציגים את אחוז הביקורים שהסתיימו עם אבחנה של דלקת ריאות, מכלל הביקורים שהסתיימו עם אבחנה כלשהי במלר"ד, למבוגרים וילדים, בשמונת בתי החולים של "שירותי בריאות כללית". החל משבוע 20 ועד לשבוע 45 בשנת 2017 (תחילת נובמבר 2017), אחוז הפניות שאובחנו עם דלקת ריאות למלר"ד מבוגרים, היה יציב ונע סביב לממוצע הרב שנתי. החל משבוע 49 בשנת 2017 (תחילת דצמבר 2017) ועד שבוע 4 בשנת 2018 (מחצית שנייה של ינואר 2018) היה אחוז הפניות מעל לממוצע הרב-שנתי (תרשים 7)⁵. משבוע 5 של 2018 (סוף חודש ינואר 2018) עד שבוע 14 (תחילת חודש אפריל 2018) אחוז הביקורים היה יציב ונע סביב לממוצע רב שנתי (תרשים 7)⁵. היקף הפניות בגלל דלקת ריאות למלר"ד ילדים היה נמוך מהממוצע הרב-שנתי לאורך כל העונה (תרשים 8)⁵.

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
 המרכז הלאומי לבקרת מחלות
 ICDC – Israel Center for Disease Control

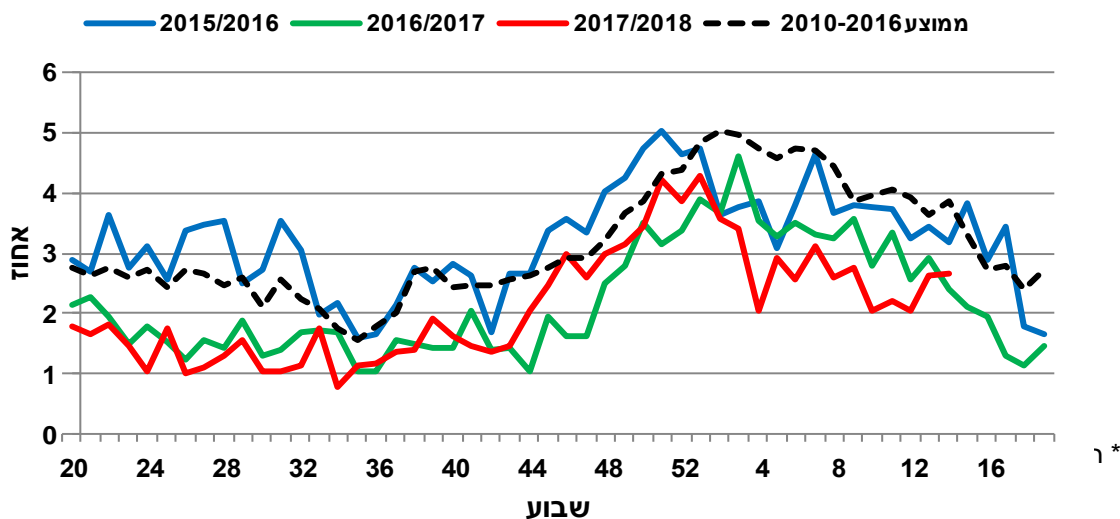
**משרד
 הבריאות**
 לחיים בריאים יותר

תרשים 7: פניות למחלקות לרפואה דחופה (מבוגרים) בבתי החולים של "שירותי בריאות כללית" שהסתיימו עם אבחנה של דלקת ריאות, מאי 2015 - אפריל 2018, וממוצע רב שנתי*^{1,6} (מבוטא כאחוז מסך הפניות שהסתיימו באבחנה כלשהי)

* ממוצע רב שנתי אינו כולל את עונת חורף 2009/10.

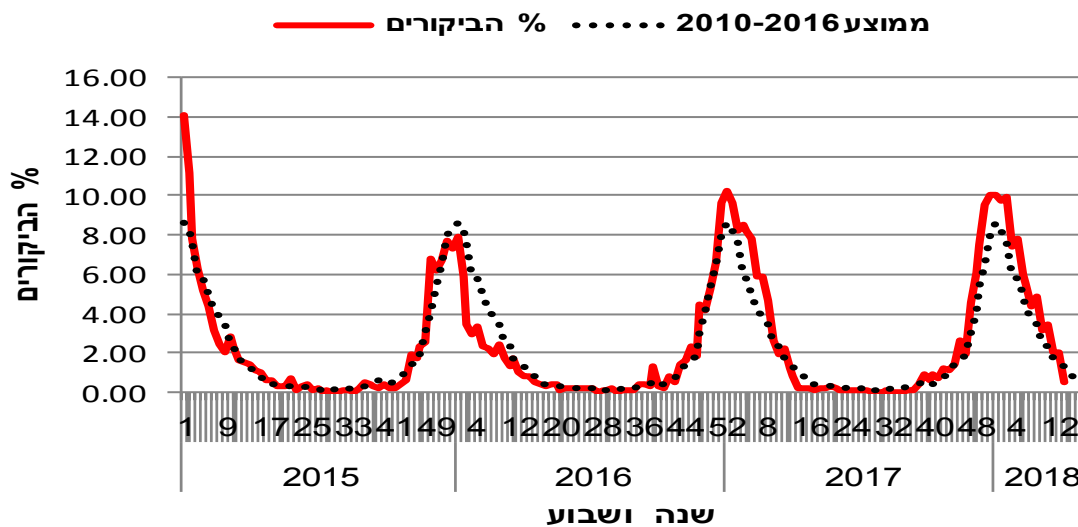
תרשים 8: פניות למחלקות לרפואה דחופה (ילדים) בבתי החולים של "שירותי בריאות כללית" שהסתיימו עם אבחנה של דלקת ריאות, מאי 2015 - אפריל 2018, וממוצע רב-שנתי*^{1,6} (מבוטא כאחוז מסך הפניות שהסתיימו באבחנה כלשהי)

2.4 ניטור פניות למחלקות לרפואה דחופה (ילדים) שהסתיימו באבחנה של ברונכיוליטיס

תרשים מס' 9 מתאר אחוז ביקורים של תינוקות מתחת לגיל שנתיים במיון ילדים בשל ברונכיוליטיס בשנים 2015-2018. ניתן לראות כי גל התחלואה התחיל השנה כצפוי, בשבוע 49 של שנת 2017, ואחוז הביקורים הגיע לשיא בשבוע 52 בשנת 2017 (סוף דצמבר 2017). אחוז הדגימות החיוביות ל-RSV במרפאות הזקיף במהלך עונת 2017/18 היה תואם מבחינת התזמון לאחוז הביקורים במיון ילדים בשל ברונכיוליטיס בקרב תינוקות בני שנתיים ומטה (מידע לא מוצג).

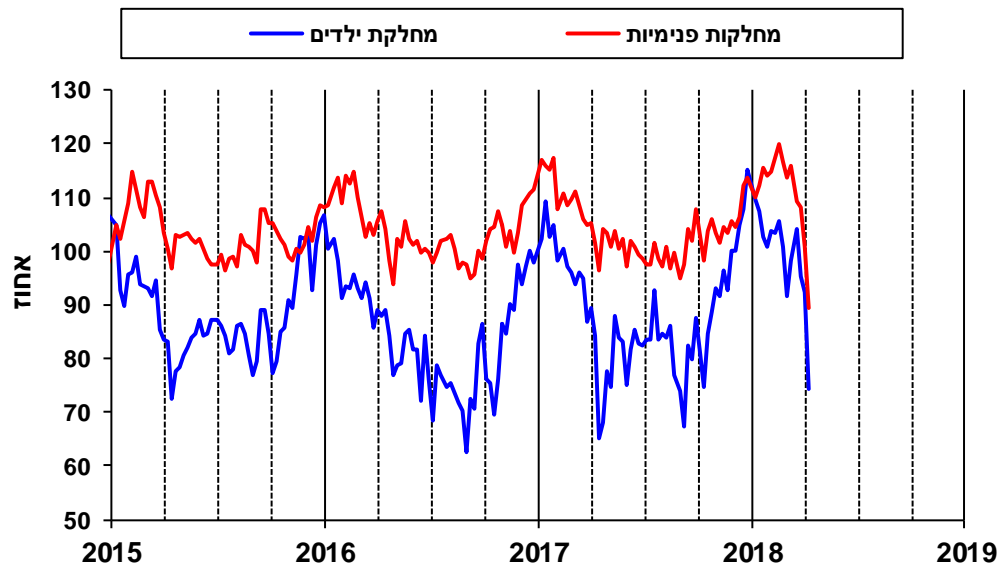
תרשים 9: פניות למחלקות לרפואה דחופה (ילדים) בבתי החולים של "שירותי בריאות כללית" שהסתיימו עם אבחנה של ברונכיוליטיס, ינואר 2015 - מאי 2018, וממוצע רב שנתי^{1,6} (מבוטא כאחוז מסך הפניות שהסתיימו באבחנה כלשהי)

2.4 ניטור תפוסת מיטות שבועית בבתי החולים הכלליים

במהלך כל עונת החורף 2017/18 הייתה תפוסת המיטות הממוצעת במחלקות הפנימיות של בתי החולים הכלליים מעל 100%, והגיעה לשיא של 120% בשבוע 7 של 2018 (מחצית שנייה של חודש פברואר 2018). במחלקות הילדים, התפוסה הממוצעת הייתה נמוכה יותר מאשר במחלקות הפנימיות. החל משבוע 49 של 2017 ועד השבוע 8 של 2018 (מחצית שנייה של פברואר 2018) הייתה התפוסה מעל 100% והגיעה לשיא של 115% בשבוע 52 של שנת 2017 (סוף חודש דצמבר 2017). במחלקות הילדים שיא התפוסה השנה היה גבוה יחסית לשיאים שנרשמו בשתי עונות השפעת הקודמות. כמו כן, גם במחלקות פנימיות, שיא תפוסת המיטות היה גבוה יחסית לשיאים שנרשמו בשתי העונות הקודמות.

תרשים 10: תפוסת מיטות שבועית במחלקות פנימיות וילדים, בתי חולים כלליים, 2015-2018¹: אחוז ממוצע

2.5 שיעורי תמותה במהלך עונת השפעת 2017/18

לצורך הערכת מחלת השפעת בעונת החורף, נעשה שימוש בשני מדדי תמותה: תמותה מכל הסיבות (תרשימים 11+12) ואחוז התמותה מדלקת ריאות מסך מקרי המוות בישראל (תרשים 13).

שיעור הנפטרים מכלל הסיבות בקרב קשישים בני 65 שנים ומעלה בעונת 2017/18 נע סביב ממוצע רב שנתי עד שבוע 4 של 2018 (סוף חודש ינואר 2018) משבוע 5 של 2018 עד שבוע 14 של 2018 (מחצית שנייה של ינואר 2018), שיעור הנפטרים היה מתחת לממוצע רב שנתי (תרשים 11). שיעור הנפטרים בקרב אוכלוסייה מתחת לגיל 65 שנים היה מתחת לממוצע רב שנתי לאורך כל העונה, למעט בשבוע 5 של 2018 (סוף ינואר 2018), בו שיעור הנפטרים היה מעל לממוצע רב שנתי (תרשים 12).

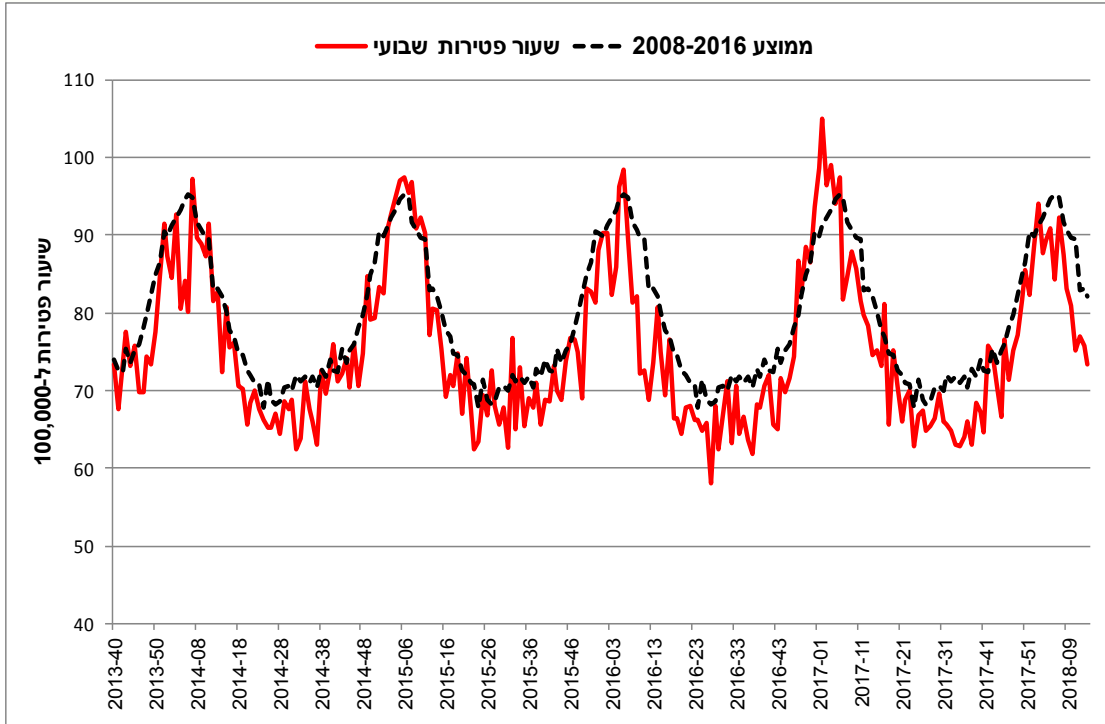
במהלך העונה הנוכחית, אחוז הפטירות מדלקת ריאות נע סביב הצפי העונתי, למעט שבוע 4 של 2018 (מחצית השנייה של ינואר 2018), בו אחוז הפטירות חצה את סף האפידימי (תרשים 13).

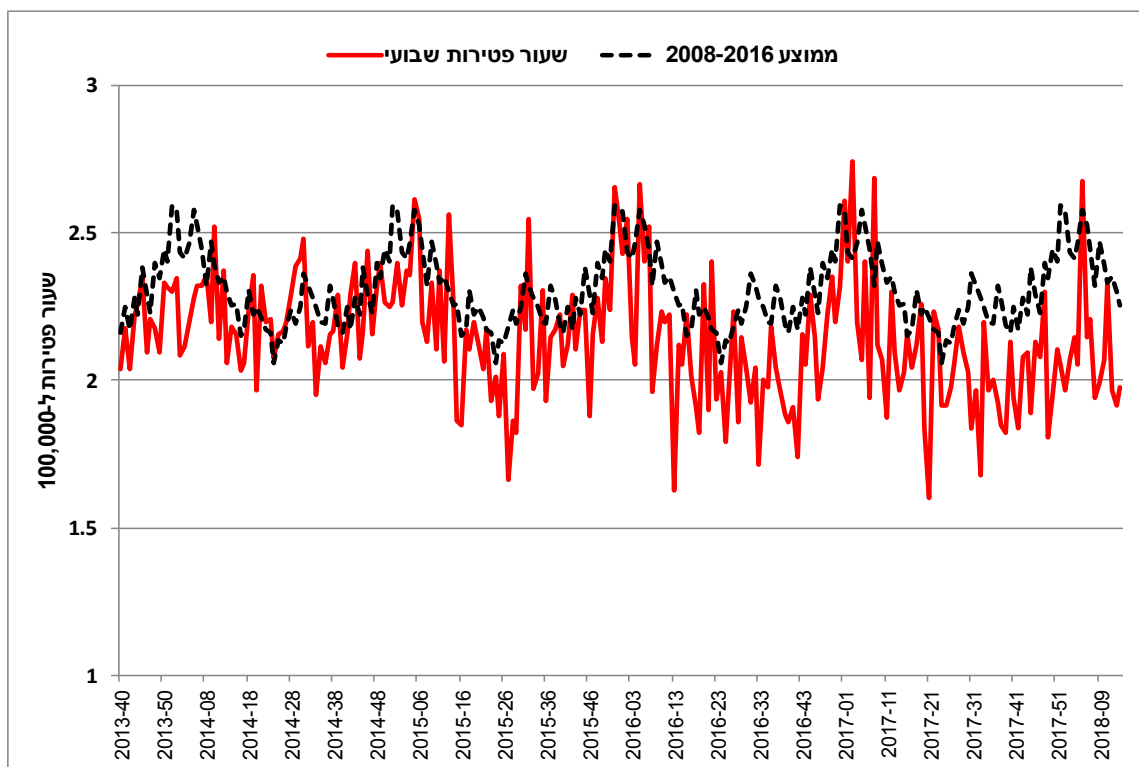
חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
 המרכז הלאומי לבקרת מחלות
 ICDC – Israel Center for Disease Control

**משרד
 הבריאות**
 לחיים בריאים יותר

תרשים 11: שיעור פטירות מכלל הסיבות בשבוע בקרב קשישים בני 65 שנים ומעלה בהשוואה לממוצע הרב-שנתי, 2013-2018. שיעורים ל-10,000.

תרשים 12: שיעור פטירות בשבוע מכלל הסיבות בקרב אוכלוסייה מתחת לגיל 65 שנים בהשוואה לממוצע הרב-שנתי, 2013-2018. שיעורים ל-10,000.

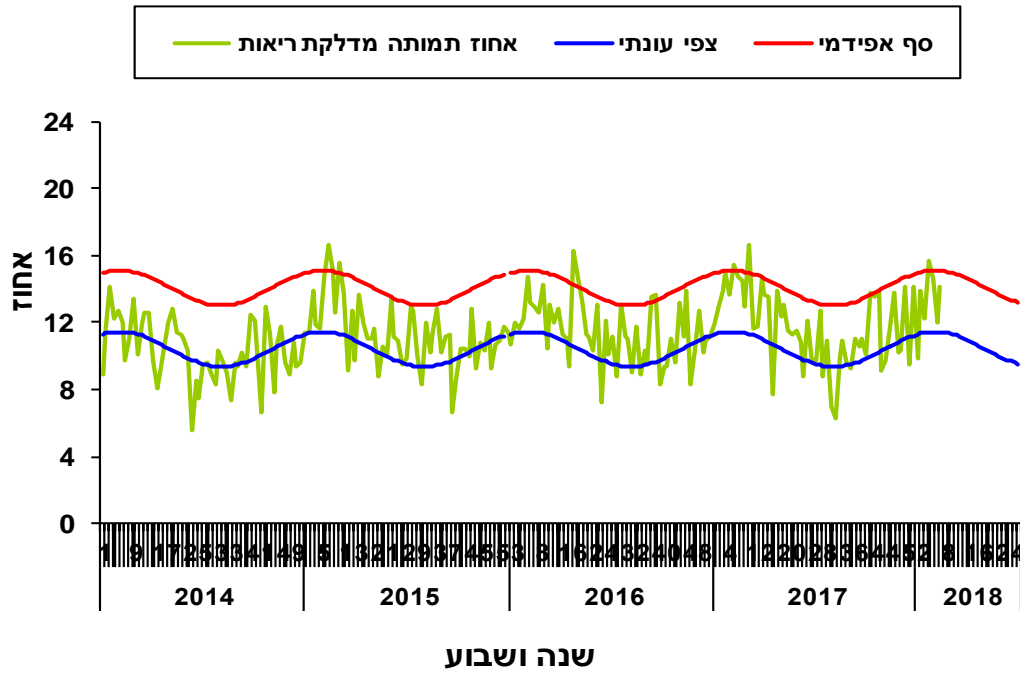

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ICDC – Israel Center for Disease Control

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

תרשים 13: פטירות בשבוע מדלקת ריאות בהשוואה לצפי הרב-שנתי, 2014-2018:
אחוז מסך מקרי הפטירה

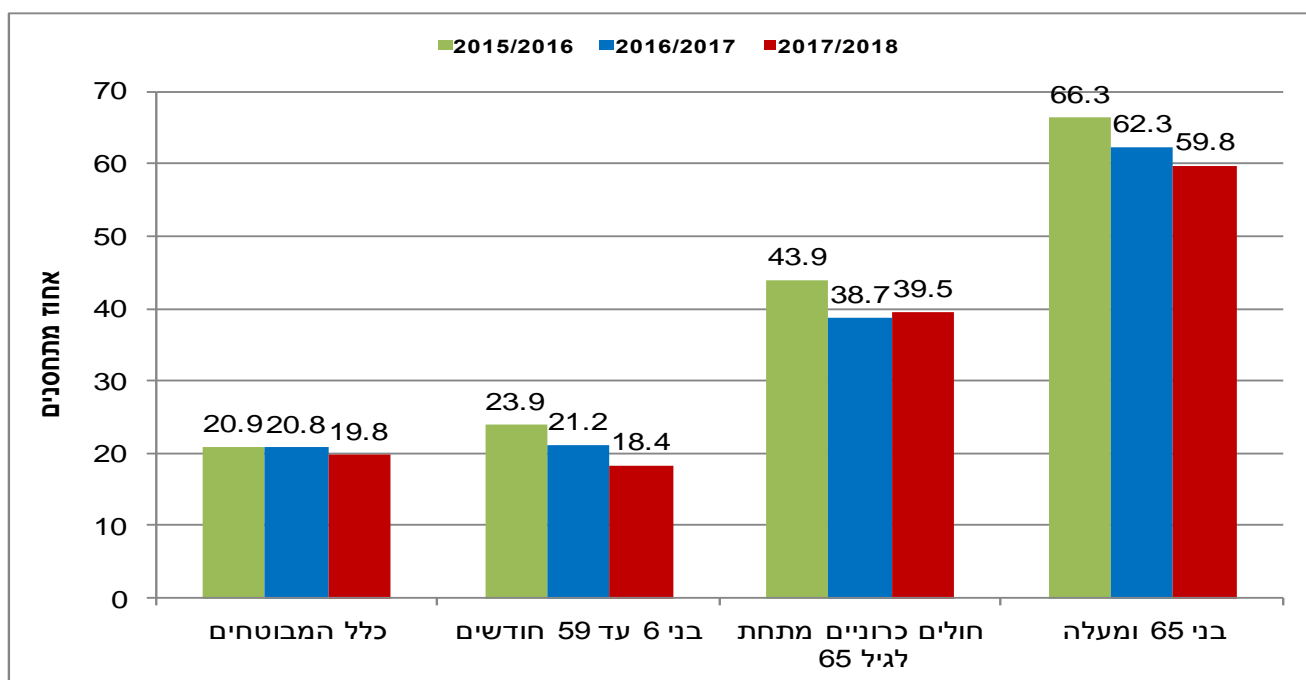

3. התחסנות נגד שפעת ומידת התאמת החיסון לנגיפי השפעת הפעילים בעונה
משנת 2011 יש המלצה לכלל האוכלוסייה מעל גיל 6 חודשים להתחסן נגד שפעת. בתדריך החיסונים של האגף לאפידמיולוגיה⁸, ניתן למצוא מידע מפורט על החיסון לשפעת.

בעונת 2017/18, התחסנו כ- 1,700,000 אנשים כנגד השפעת העונתית (כ- 20% מכלל אוכלוסיית ישראל). הכיסוי החיסוני בקבוצת הקשישים בגילאי 65 שנים ומעלה הגיע לכ- 60%. הכיסוי החיסוני של תינוקות וילדים בני 59-6 חודשים הגיע לכ-18%.

אחוז המתחסנים בכלל המבוטחים מכל קופות החולים היה דומה לאחוזי המתחסנים שנרשמו בעונות החורף הקודמות (תרשים 14). בקרב מבוטחים בני 6 עד 59 חודשים ו-65 שנים ומעלה, אחוז המתחסנים בעונת 2017/18 היה נמוך מזה שנרשם בשתי העונות הקודמות.

תרשים 14: אחוזי ההתחסנות בשלוש עונות השפעת האחרונות, לפי קבוצות גיל⁹:

במהלך חודש ספטמבר 2017 עד אמצע חודש פברואר 2018, קבלו תלמידי כיתות ב' ו-ג' חיסון תלת-ערכי נגד שפעת, (בשנה שלפני כן קיבלו רק תלמידי כיתות ב' את החיסון לשפעת), וזאת במסגרת חיסוני השגרה הניתנים בבתי ספר באמצעות שירותי בריאות לתלמיד. כ-50% מתלמידי כיתות ב' וכ-42% מתלמידי ג' חוסנו כנגד שפעת.

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ICDC – Israel Center for Disease Control

טבלה מס' 5 מתארת את אחוזי ההתחסנות לשפעת בקרב תינוקות וילדים בגילאי 6 חודשים עד 5 שנים וילדים ונוער בני 18-5 שנים בשנים 2013-2018.

טבלה מס' 5: אחוזי התחסנות לשפעת בקרב תינוקות וילדים, שנים 2013-2018:

עונה	6 חודשים עד 59 חודשים	5-18 שנים
2013-2013	17	6.7
2013-2014	18.3	7.1
2014-2015	25.4	10.9
2015-2016	23.2	10.6
2016-2017	21.2	*13.4
2017-2018	18.4	**13.9

*רק חלק מתלמידי כיתות ב' כלולים בנתון זה

**רק חלק מתלמידי כיתות ב'-ג' כלולים בנתון זה

בעונת 2017/18 בישראל, זן השפעת הדומיננטי היה שפעת מסוג B כאשר נרשמה תחלואה של 70% מתוך כלל החולים בזן זה. אפיון מולקולרי של זן השפעת מראה שרוב נגיפי השפעת מסוג B שזוהו ברשת מרפאות הזקיף שבקהילה הם משושלת B/Yamagata. ניתן להסביר את הדומיננטיות של זן זה על פני אחרים בעונה זו, היות ושפעת מסוג B משושלת Yamagata מיוצגת בחיסון הארבע-ערכי כנגד שפעת, אך לא בחיסון התלת-ערכי.

4. השוואה בינלאומית

ארה"ב¹⁰: במהלך עונת 2017/18, A/H3N2 היה תת הסוג הדומיננטי ביותר.

העלייה באחוז הביקורים במרפאות בשל תחלואה דמויית שפעת - ILI (Influenza like illness) בעונת החורף 2017/18 החלה במחצית השנייה של נובמבר 2017 (שבוע 47), חצתה את רמת הבסיס הלאומית ונשארה מעליה עד לשבוע 13 של 2018 (סוף מרץ 2018). העונה הנוכחית החלה מוקדם יחסית וערכי השיא היו גבוהים בהשוואה לעונת שפעת 2016/17 בה שפעת A/H3N2 הייתה גם דומיננטית.

במהלך חורף 2017/18 דווח על שיעור אשפוז כתוצאה מתחלואת שפעת של 106 ל-100,000. שיעור אשפוז היה גבוה במיוחד בקרב קשישים בני 65 שנים ומעלה (457 ל-100,000). בקרב המאושפזים שאובחנו עם שפעת סוג A, 84.7% אובחנו עם A/H3N2 ו-15.3% אובחנו עם A(H1N1)pdm09.

משבוע 40 של שנת 2017 (תחילת אוקטובר 2017) עד שבוע 17 של 2018 (מחצית שנייה של אפריל 2018), דווח על 163 מקרי מוות בילדים כתוצאה משפעת ברחבי ארה"ב.

ע"פ נתוני מעבדות לבריאות הציבור בארה"ב, עד שבוע 17 (המסתיים ב-28/4/18), נאספו סה"כ 94,161 דגימות. מתוכן, 51,906 (55.1%) נמצאו חיוביות לשפעת, מתוכן נמצאו 37,368 (72%) חיוביות לשפעת A: 31,294 (83.7%) נמצאו חיוביות לשפעת H3N2, 5,469 (14.6%) נמצאו חיוביות לשפעת A(H1N1)pdm09, ו-605 (1.6%) דגימות טרם סווגו לתת סוג. 14,538 (28%) דגימות נוספות נמצאו חיוביות לשפעת מסוג B, מתוכן 68% נמצאו שייכים לשושלת B/Yamagata ו-8.4% שייכים לשושלת B/Victoria.

אירופה¹¹: עונת 2017/2018 החלה בשבוע 52 של שנת 2017 (סוף דצמבר 2017) והסתיימה בשבוע 12 של 2018 (מחצית שנייה של מרץ 2018). דווחה פעילות משולבת של שפעת מסוג B, שפעת מתת סוג A/H3N2 ושפעת A/H1N1 2009, עם דומיננטיות של שפעת מסוג B. רב הדגימות שנמצאו חיוביות לשפעת מסוג B היו שייכות לשושלת B/Yamagata.

בנוסף, במסגרת פרויקט ה-EuroMOMO דווח על מס' מקרי תמותה גבוה בקרב מבוגרים בני 15-64 שנים ובקרב קשישים בני 65 שנים ומעלה.

רגישות לתכשירים אנטי ויראליים: הן באירופה והן בארה"ב נמצאה רגישות גבוהה של נגיפי השפעת ל-Oseltamivir ול-Zanamivir ועמידות גבוהה ל-Adamantanes^{10,11}.

מקורות המידע:

1. המרכז הלאומי לבקרת מחלות. ניטור שפעת בעונת החורף 2017-2018 בישראל ובעולם.
https://www.health.gov.il/UnitsOffice/ICDC/Infectious_diseases/Flu/Pages/default.aspx
2. ברומברג מ, קאופמן ז, מנדלבוים מ, ספטי ח, שלו ו, מרום ר, מנדלסון א, גרין מ, שוחט ת. ניטור קליני ומעבדתי של מחלת השפעת בישראל: יישום בעת פנדמיה של שפעת הרפואה 2009; 148 (9): 577-82.
3. נתונים באדיבות המעבדה המרכזית לנגיפים, משרד הבריאות, 2017-2018.
4. נתונים באדיבות "מכבי שירותי בריאות", 2017-2018.
5. נתונים באדיבות "שירותי בריאות כללית", 2017-2018.
6. נתונים באדיבות אגף למיחשוב, משרד הבריאות, 2017-2018.
7. נתונים באדיבות האגף לאפידמיולוגיה, משרד הבריאות, 2017-2018.
8. תדריך החיסונים, עדכון אוגוסט 2017. האגף לאפידמיולוגיה, משרד הבריאות.
http://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/PH/epidemiology/td/docs/tadrich_Chisunim.pdf
9. נתונים באדיבות כל 4 קופות החולים, 2017-2018.
10. Center for Disease Control and Prevention, Seasonal Influenza (Flu): Flu Activity and Surveillance. <http://www.cdc.gov/flu/weekly>
11. Flu News Europe- joint ECDC-WHO/Europe weekly influenza update.
<http://flunewseurope.org/>

משרד הבריאות
לחיים בריאים יותר

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ICDC – Israel Center for Disease Control

נספח 1: פריסה ארצית של רשת מרפאות הזקיף

